

1980-talssomrar på Sättra brunn

Av Britta Benktson

Härom natten drömde jag att jag åter var på Sättra... Nej, jag behöver inte drömma för att komma ihåg den ljuvliga plats som heter Sättra brunn. Jag behöver bara blunda för att känna att jag åter kan vara där. Och då ser jag framför mej Parken, Brunns huset, kyrkan, Salongen – jag ser dem som aldrig kommer tillbaka mera. Jag hör mopederna, en hund som skäller – och är det inte Brunnsoktetten som spelar nere vid Kaffe-stugan ... är det inte en hel grupp av sjukgymnaster, som jag ser utanför Gymnastiken längs den gamla landsvägen, som går genom området? Om någon ändå kunde ta mej tillbaka en enda dag, till Benkt-Eriks och mitt åttiotalssommarparadis!

Sättra är vida berömt. Vid en reumatikerresa till Sicilien 1976, mötte min make, Benkt-Erik Benktson, personal som vistats på Sättra brunn och varmt förespråkade denna västmanländska plats på jorden, och föreslog honom som brunnspräst! Så kom vi till Sättra, och jag vet knappt hur många somrar det blev. Jag minns mest att vi var mycket lyckliga där. Ju flera år som gick desto ivrigare var jag – när vi väl packat upp i Prästkammaren och Benkt-Erik redan var halvvägs nere i kyrkan – att se efter på namnskyltarna i husen omkring, om samma små damer som vanligt bodde i sina vanliga rum.

På Mathiesen, den vackra gården i centrum ovanför Brunnsgården, ligger Prästkammaren, en fyrkantig liten flygel, vår hjärtligt älskade bostad. Ett 1700-talsrum med breda golvtilljor, vita gardiner och röda begonior i fönstren – och blå var väggarna då. Ett litet sovrum innanför. Prästkammaren var underbar även när den inte var städad av oss utan också när den flödade över av psalmböcker, predikoutkast, regnkappor, scheman, skor, presenter från Linneskåpet i Sala, nescafé, kex, matkuponger, tröjor och blå-vita paraplyer. Och utsikten var stimulerande: lite av Brunnsgården, vägen förbi Kalseniusstenen, cykelstället, där vi hörde Gunnars snabba inbromsningar på väg till en snabb måltid. Och där gick Gertrud ut med Movitz.

Benkt-Erik gick med liv och lust in för sina uppgifter i kyrkan och det som hade anknytning därtill. Det var måndagen, som var prästens lediga dag, och en gång tog han ledigt! Det måste han varit 1983 när vi firade tjugooårig bröllopsdag. Han ville alltid finnas till hands, och dessutom kunde han i egenkap av reumatiker sedan decennier tillbaka också få ta del av behandlingar. Det var egentligen en tillgång, tyckte han själv, att ha prövat på det som så många av Brunnens gäster behandlades för.

Veckans aftonböner, nattvardsmässa, helgmålsbön och högmässa avlöste varandra. Det var så roligt när vi fick kyrkvårdar, som delade ut psalmböcker, satte numren på psalmtavlorna, läste text ibland och räknade kollekten. Den gula kyrkan, som ligger och flyter på sin sankt äng, var för oss ett kraftcentrum. Dit leder alléer och en häckkantad grusgång, och genom alla sina fönster tar kyrkorummet in hela den omgivande naturens skönhet.

Jag ser dem framför mig rollatorerna, förda av äldre gentleman eller silverhåriga damer i blått och grått och rosa. Alltid var det underbar musik från läktaren – orgeln och ibland med gästande solister. Och Benkt-Erik kände sig säkrare sedan man förfärdigat en ambo åt honom innanför altarringen. Hur snabbt effektuerades inte allting av Brunnens och bygdens hantverkare! Björkarna på var sin sida om altaret var alltid friska och gröna; resultat av samma goda samarbetsanda som vi så ofta erfor.

Om »livsfrågor och trosfrågor» samtalade man i Conversationssalongen, och det var både givande och svårt. Finns det någon som kan förklara lidandets problem och alla varför? Det var ibland svårt att skiljas åt, när kvällen var varm och vacker och problemen inte var lösta. Skulle man gå till Kaffe-stugan eller köpa en glass i Kiosken?

Och alla dessa otroligt kreativa ungdomar, som arbetade i bad och städ och kök och park! De ordnade ofta fester efter bestämda teman, där skaparandan firade stora triumfer. Innan vi hade insett att vi faktiskt var omkring femtio, sextio, sjuttio trodde vi att vi skulle vara med på allt, och jag minns att vi någon gång inköpte en tröja med lejon på åt prästen... Det hände att ungdomar satt uppe hos Benkt-Erik i Prästkammaren och talade med honom, och alla hade med sig sin mugg för the. Så många framtidsplaner och frågor som då dök upp och ventilerades och fick nya, oväntade aspekter!

Vi uppskattade så mycket personalens arbete, präglat av kunskap och lojalitet, samarbetet mellan ortens befolkning och ordinarie eller tillfällig arbetskraft. Så såg vi det och upplevde det i rikt mått. Vi gladdes åt en ledning med breda, kulturella intressen. Och vilken trygghet var det inte för oss alla med Läkarstugan, där dr Grön, dr Blå och dr Röd residerade. Jag upplevde dramatik för egen del när Benkt-Erik kollapsade i ett hjärtflimmer strax efter det han förrättat en vigsel – men sällan har vi varit omgivna av en sådan hop medicinsk kompetens.

Vad minns jag bäst? Allt det gröna, gröna. Strävan efter helhetsvård av alla dessa andligen och kroppsligen värkbrutna människor, som kallas gäster – inte patienter. Det praktiserades verkligen en helhetssyn på människan, som var rätt och välgörande och som var som en varm källa i allt vad alla personalkategorier levde efter. Vi greps också av den andan och upplevde den i »vår» kyrka, där texten på altarbrunet är *Du o Gud är livets källa...*

Jag minns också andra saker. Lördagsmorgnar, när Benkt-Erik arbetade med söndagspredikan eller talade med organisten om helgmålsbönen och jag unnade mig extra långt morgonkaffe på den nykrattade Brunnsgården. Minns du det, Lisa? Kanske åkte jag in till Sala mellan ett par bussar... Jag

kan minnas, när jag gick nere vid badhusen en kväll för mycket längesen och man övade *Förklädd gud* i kyrkan, och den har aldrig låtit som där och då.

Och i rasande tempo gick dagarna i slutet av period II, när det övades till Ljusfesten och Cabaréen och det skulle bli auktion och Benkt-Erik hade sin födelsedag och arbetsterapeuterna ordnade sina utställningar. Man kunde dricka kaffe inför Ainas knyppeldynor, och sjukgymnasterna skrev epikriser för brinnande livet. Men vemodet kändes hos ensamma gäster, som skulle återvända till staden från natur, vård och gemenskap. När Ljusfesten avslutades med att man gick ut och sjöng *Härlig är jorden* och marschallerna brann längs stora gången. Då upplevde vi nog alla glädjen, tacksamheten, och hoppet om återseende ett annat år!

Jag kom tillbaka till Sättra Brunn i juli 1999. Det var gott att få träffa några gamla vänner. Benkt-Erik finns inte mer – men nog såg jag honom skynda genom parken. Och nog hörde jag Aika skälla och såg Runar i stora, röda bilen. Det var inte svårt att föreställa sig att Carin skulle komma cyklande i sin västmanlandsdräkt eller att det var en vitrockad rad som hade kaffepaus utanför Läkarstugan. Jag tittade in i Prästkammaren. Och jag var i kyrkan och på en liten sångövning med gästerna. Det var lite lättare så.

Jag skulle vilja tacka för alla dessa oförglömliga sommarveckor som vi båda upplevde under många år – det var nog åttioalets alla somrar. Sättra fanns i våra hjärtan, och jag kommer fortfarande att minnas och drömma det.